

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ŽANA RIŠĀRA DELATŪRA
[JEAN RICHARD DE LA TOUR]
SECINĀJUMI,
sniegti 2023. gada 26. oktobrī¹

Lieta C-752/22

**EP
pret
*Maahanmuuttovirasto***

(*Korkein hallinto-oikeus* (Augstākā administratīvā tiesa, Somija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Imigrācijas politika – Direktīva 2003/109/EK – Tādu trešo valstu valstspiederīgo statuss, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji – Pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās nosacījumi citā dalībvalstī – 22. panta 3. punkts – Pastiprināta aizsardzība pret izraidīšanu – Trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir pirmās dalībvalsts pastāvīgais iedzīvotājs un kurš nelikumīgi uzturas citas dalībvalsts teritorijā – Atgriešanas lēmums, ko papildina aizliegums ieceļot valsts teritorijā sabiedriskās kārtības un sabiedrības drošības apsvērumu dēļ – Direktīva 2008/115/EK – Kopīgi standarti un procedūras, kas piemērojamas trešo valstu valstspiederīgo atgriešanai, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi – 6. panta 2. punkts – Trešās valsts valstspiederīgais, kuram ir derīga citas dalībvalsts izsniegta uzturēšanās atļauja

I. Ievads

1. Vai trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir ieguvis pastāvīgā iedzīvotāja statusu dalībvalstī saskaņā ar Direktīvu 2003/109/EK², citā dalībvalstī, uz kuras teritoriju viņš dodas, neievērojot viņam noteikto ieceļošanas aizliegumu, ir nodrošināta pastiprināta aizsardzība pret izraidīšanu, kas izriet no šīs direktīvas 12. panta un 22. panta 3. punkta?
2. Tāds būtībā ir jautājums, kas uzdots šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu.
3. Šis lūgums iesniegts saistībā ar tiesvedību starp Krievijas valstspiederīgo EP, kas ir ieguvis pastāvīgā iedzīvotāja statusu Igaunijā, un *Maahanmuuttovirasto* (Valsts imigrācijas birojs, Somija; turpmāk tekstā – “birojs”) par tāda lēmuma par izraidīšanu uz Krievijas Federāciju tiesiskumu, kurš pieņemts attiecībā uz ieinteresēto personu un kurš papildināts ar ieceļošanas

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² Padomes Direktīva (2003. gada 25. novembris) par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (OV 2004, L 16, 44. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 11. maija Direktīvu 2011/51/ES (OV 2011, L 132, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – “Direktīva 2003/109”).

Šengenas zonā aizliegumu (turpmāk tekstā – “strīdīgais lēmums), kas vēlāk attiecināts uz valsts teritoriju. Lai gan birojs savu lēmumu ir pamatojis ar Direktīvā 2008/115/EK paredzētajām normām³, *Korkein hallinto-oikeus* (Augstākā administratīvā tiesa, Somija) vēlas noskaidrot, vai birojā tomēr nebija jāīsteno pasākumi, kuri saistīti ar pastiprinātu aizsardzību pret izraidīšanu un kuri attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kas ir pastāvīgie iedzīvotāji, paredzēti Direktīvas 2003/109 22. panta 3. punktā.

4. Tādējādi izskatāmajā lietā Tiesai no jauna ir uzdots jautājums par ieceļošanas aizlieguma, kuru noteikusi dalībvalsts, un derīgas citas dalībvalsts izsniegtas uzturēšanās atļaujas līdzaspastāvēšanu attiecībā uz vienu un to pašu trešās valsts valstspiederīgo⁴. Šajā gadījumā šī lieta atspoguļo grūtības, kuras saistītas ar attiecīgi Direktīvas 2003/109 un 2008/115 piemērošanas jomu izvērtēšanu, uz ko Eiropas Komisija turklāt ir norādījusi pašreizējā priekšlikumā par Direktīvas 2003/109 pārstrādāto redakciju⁵. Tās šobrīd izteikto priekšlikumu mērķis ir nodrošināt šiem abiem tiesību aktiem lielāku saskaņotību un labāku savstarpējo papildināmību⁶.

5. Šajos secinājumos, kuros atbilstoši Tiesas lūgumam tiks izskatīts vienīgi pirmais prejudiciālais jautājums, paskaidrošu iemeslus, kuru dēļ uzskatu, ka trešās valsts valstspiederīgais, kas ir pastāvīgais iedzīvotājs pirmajā dalībvalstī, atvasinātās uzturēšanās tiesības un no tām izrietošo aizsardzību citā dalībvalstī var izmantot tikai tad, ja šis valstspiederīgais pēdējā minētajā dalībvalstī ir saņēmis uzturēšanās atļauju. No savas analīzes secināšu, ka Direktīvas 2003/109 22. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā nav reglamentēti nosacījumi, ar kuriem dalībvalsts pieņem lēmumu par šāda valstspiederīgā izraidīšanu, ja viņš ir devies uz tās teritoriju, neievērojot ieceļošanas aizliegumu, kas attiecībā uz to noteikts sabiedriskās kārtības un sabiedrības drošības apsvērumu dēļ.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Direktīva 2003/109

6. Direktīvas 2003/109 1. pantā “Priekšmets” ir noteikts:

“Šī direktīva paredz:

a) nosacījumus pastāvīgā iedzīvotāja statusa piešķiršanai un atsaukšanai, ko piešķir dalībvalsts attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem, kuri likumīgi dzīvo tās teritorijā, un ar to saistītajām tiesībām; un

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūram dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.).

⁴ Izskatāmā lieta atbilst lietai, kurā pasludināts 2018. gada 16. janvāra spriedums E (C-240/17, EU:C:2018:8), kura faktiskie apstākļi ir līdzīgi, jo attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam bija derīga uzturēšanās atļauja, kas izsniegta Spānijā, brīdī, kad Somijas iestādes attiecībā uz viņu bija pieņēmušas tādu lēmumu par atgriešanu uz viņa izcelsmes valsti, kurš papildināts ar ieceļošanas Šengenas zonā aizliegumu.

⁵ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (COM(2022) 650 final), kas iesniegts 2022. gada 27. aprīlī.

⁶ Komisija it īpaši uzsver, ka Direktīvas 2003/109 pārstrādātajā redakcijā “būtu jāņem vērā ar [Direktīvu 2008/115] ieviestie kopīgie standarti un procedūras dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi” (21. apsvēruma), tādējādi ierosinot skaidri atsaukties uz šo pēdējo minēto direktīvu, un tas ļautu labāk nošķirt katra no šiem abiem tiesību aktiem piemērošanas jomu.

b) uzturēšanās nosacījumus dalībvalstīs, kas nav dalībvalsts, kurā trešo valstu pilsoņiem piešķirts pastāvīgā iedzīvotāja statuss.”

7. Šīs direktīvas 2. panta “Definīcijas” b)–d) punkts ir formulēts šādi:

“Šajā direktīvā:

[..]

b) “pastāvīgais iedzīvotājs” ir jebkurš trešās valsts pilsonis ar pastāvīgā iedzīvotāja statusu, kā paredzēts 4. līdz 7. pantā;

c) “pirmā dalībvalsts” ir dalībvalsts, kas pirmo reizi piešķirusi pastāvīgā iedzīvotāja statusu trešās valsts pilsonim;

d) “otrā dalībvalsts” ir jebkura dalībvalsts, kas nav dalībvalsts, kura pirmo reizi piešķirusi pastāvīgā iedzīvotāja statusu trešās valsts pilsonim un kurā pastāvīgais iedzīvotājs izmanto savas uzturēšanās tiesības.”

8. Minētās direktīvas 3. panta “Darbības joma” 1. punktā ir noteikts:

“Šī direktīva attiecas uz trešo valstu pilsoņiem, kas likumīgi dzīvo dalībvalsts teritorijā.”

9. Direktīvas 2003/109 II nodaļā ir ietverts 4.–13. pants. Tajā izklāstīti nosacījumi pastāvīgā iedzīvotāja statusa piešķiršanai un atsaukšanai, ko piešķir dalībvalsts attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri likumīgi uzturas tās teritorijā, kā arī ar šādu uzturēšanos saistītās tiesības, tādējādi sekmējot šo valstspiederīgo integrāciju, lai saskaņā ar šīs direktīvas 4. un 6. apsvērumu veicinātu ekonomisko un sociālo kohēziju.

10. Saskaņā ar minētās direktīvas 12. pantu “Aizsardzība pret izraidīšanu”:

“1. Dalībvalstis var pieņemt lēmumu izraidīt pastāvīgo iedzīvotāju tikai tad, ja viņš rada faktiskus un pietiekami nopietnus draudus sabiedriskajai kārtībai un sabiedrības drošībai.

[..]

3. Pirms lēmuma pieņemšanas par pastāvīgā iedzīvotāja izraidīšanu dalībvalstis ņem vērā šādus faktorus:

a) uzturēšanās ilgumu to teritorijā;

b) attiecīgās personas vecumu;

c) sekas, kas rodas attiecīgajai personai un ģimenes locekļiem;

d) saikni ar mītnes valsti vai saiknes trūkumu ar izcelsmes valsti.

[..]”

11. Direktīvas 2003/109 III nodaļā “Uzturēšanās citās dalībvalstīs” ir ietverts 14.–23. pants. Šīs nodaļas mērķis ir paredzēt nosacījumus, ar kādiem pastāvīgā iedzīvotāja statusa saņēmējs var izmantot uzturēšanās tiesības citās dalībvalstīs, kuras nav dalībvalsts, kas piešķirusi šo statusu, lai saskaņā ar šīs direktīvas 18. apsvērumu sekmētu iekšējā tirgus kā telpas, kurā nodrošināta personu brīva pārvietošanās, efektīvu sasniegšanu.

12. Minētās direktīvas 14. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Pastāvīgais iedzīvotājs var iegūt tiesības dzīvot citu dalībvalstu teritorijā, kas tai nav piešķirušas pastāvīgi dzīvojošas personas statusu, uz laikposmu, kas ilgāks par trīs mēnešiem, ja tiek izpildīti šajā nodaļā izklāstītie nosacījumi.”

13. Šīs pašas direktīvas 15. panta “Uzturēšanās nosacījumi otrā dalībvalstī” 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts:

“Cik drīz vien iespējams un ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc ieceļošanas otrās dalībvalsts teritorijā pastāvīgais iedzīvotājs iesniedz šīs dalībvalsts kompetentajām iestādēm lūgumu par uzturēšanās atļauju.”

14. Direktīvas 2003/109 22. panta “Uzturēšanās atļaujas atsaukšana un atpakaļuzņemšanas pienākums” ir paredzēts:

“1. Kamēr trešās valsts pilsonis nav saņēmis pastāvīgā iedzīvotāja statusu, otrā dalībvalsts var nolemt atsaukt uzturēšanās atļauju vai atteikties to atjaunot un likt attiecīgajai personai un tās ģimenes locekļiem saskaņā ar valsts tiesību aktos paredzētajām procedūrām, ieskaitot izraidīšanas procedūras, atstāt tās teritoriju šādos gadījumos:

- a) pamatojoties uz sabiedriskās kārtības vai sabiedrības drošības apsvērumiem, kā noteikts 17. pantā,
- b) ja vairs netiek izpildīti 14., 15. un 16. pantā paredzētie nosacījumi;
- c) ja trešās valsts pilsonis likumīgi nedzīvo attiecīgajā dalībvalstī.

2. Ja otrā dalībvalsts pieņem vienu no 1. punktā minētajiem pasākumiem, pirmā dalībvalsts nekavējoties bez formalitātēm uzņem atpakaļ pastāvīgo iedzīvotāju un viņa ģimenes locekļus. Otrā dalībvalsts paziņo pirmajai dalībvalstij par savu lēmumu.

3. Kamēr trešās valsts pilsonis nav saņēmis pastāvīgā iedzīvotāja statusu un neskarot atpakaļuzņemšanas pienākumu, kas minēts 2. punktā, otrā dalībvalsts var pieņemt lēmumu izraidīt trešās valsts pilsoni no [Eiropas] Savienības teritorijas saskaņā ar 12. pantā minētajām garantijām, pamatojoties uz nopietniem sabiedriskās kārtības vai sabiedrības drošības apsvērumiem.

Šādos gadījumos, pieņemot minēto lēmumu, otrā dalībvalsts konsultējas ar pirmo dalībvalsti.

Ja otrā dalībvalsts pieņem lēmumu izraidīt attiecīgo trešās valsts pilsoni, tā veic visus vajadzīgos pasākumus, lai to efektīvi īstenotu. Šādos gadījumos otrā dalībvalsts sniedz pirmajai dalībvalstij pienācīgu informāciju par izraidīšanas lēmuma īstenošanu.

[..]

4. Izraidīšanas lēmumam var nepiemērot pastāvīgu uzturēšanās aizliegumu gadījumos, kas minēti 1. punkta b) un c) apakšpunktā.

5. Atpakaļuzņemšanas pienākums, kas minēts 2. punktā, neskar iespēju pastāvīgajam iedzīvotājam un viņa ģimenes locekļiem pārcelties uz trešo dalībvalsti.”

2. Direktīva 2008/115

15. Direktīvas 2008/115 3. pants ir formulēts šādi:

“Šajā direktīvā piemēro turpmāk minētās definīcijas:

[..]

- 2) “nelikumīga uzturēšanās” ir tāda trešās valsts valstspiederīgā atrašanās dalībvalsts teritorijā, kurš neatbilst vai vairs neatbilst ieceļošanas nosacījumiem, kas noteikti [Regulas (EK) Nr. 562/2006⁷] 5. pantā, vai arī citiem ieceļošanas, uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās nosacījumiem šajā dalībvalstī;
- 3) “atgriešana” ir, attiecīgai personai brīvprātīgi ievērojot atgriešanās pienākumu vai piespiedu kārtā, došanās atpakaļ uz:
 - personas izcelsmes valsti vai
 - tranzīta valsti saskaņā ar Kopienas vai divpusējiem atpakaļuzņemšanas nolīgumiem vai citiem režīmiem, vai
 - citu trešo valsti, kurā attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais brīvprātīgi nolemj atgriezties un kurā viņu uzņems;
- 4) “atgriešanas lēmums” ir administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kurā norādīts vai konstatēts, ka trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās ir nelikumīga, un noteikts vai konstatēts atgriešanās pienākums;
- 5) “izraidīšana” ir atgriešanās pienākuma izpilde piespiedu kārtā, proti, fiziska izvešana no dalībvalsts;
- 6) “ieceļošanas aizliegums” ir administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kas uz noteiktu laika posmu aizliedz ieceļot un uzturēties dalībvalsts teritorijā un kas pievienots atgriešanas lēmumam;

[..]

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2006. gada 15. marts), ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) (OV 2006, L 105, 1. lpp.). Šī regula tika atcelta un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/399 (2016. gada 9. marts) par Savienības Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) (OV 2016, L 77, 1. lpp.).

8) “brīvprātīga izceļošana” ir atgriešanās pienākuma izpilde laikposmā, kas šim mērķim paredzēts atgriešanās lēmumā;

[..]”

16. Šīs direktīvas 6. pantā, kas attiecas uz atgriešanās lēmumiem, ar kuriem tiek izbeigta nelikumīga uzturēšanās, ir noteikts:

“1. Neskarot šā panta 2. līdz 5. punktā minētos izņēmumus, dalībvalstis pieņem atgriešanās lēmumu par ikvienu trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā.

2. Trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas kādas dalībvalsts teritorijā un kuriem ir derīga citas dalībvalsts izsniegta uzturēšanās atļauja vai cita atļauja, kas sniedz tiem tiesības tur uzturēties, lūdz nekavējoties doties uz šīs dalībvalsts teritoriju. Ja minētais trešās valsts valstspiederīgais nepilda šo lūgumu vai ja trešās valsts valstspiederīgā nekavējoša izceļošana ir vajadzīga sabiedriskās kārtības vai valsts drošības nodrošināšanai, piemēro 1. punktu.

[..]”

B. Somijas tiesības

17. 2004. gada 30. aprīļa *ulkomaalaislaki* 301/2004 (Ārvalstnieku likums) 11. panta pirmajā daļā ir precizēts, ka, lai ārvalstnieks tiktu uzņemts Somijas teritorijā, viņam nedrīkst būt piemērots ieceļošanas aizliegums (4. punkts) un viņš nedrīkst tikt uzskatīts par draudu sabiedriskajai kārtībai un sabiedrības drošībai (5. punkts).

18. Saskaņā ar šī likuma 149.b pantu trešās valsts valstspiederīgajam, kurš nelikumīgi uzturas teritorijā vai kura uzturēšanās atļaujas pieteikums ir noraidīts un kuram ir citas Eiropas Savienības dalībvalsts izsniegta derīga uzturēšanās atļauja vai cita atļauja, kas sniedz uzturēšanās tiesības, ir nekavējoties jānododas uz šīs citas dalībvalsts teritoriju. Ja attiecīgais valstspiederīgais šo pienākumu nepilda vai ja trešās valsts valstspiederīgā tūlītēja izceļošana ir vajadzīga sabiedriskās kārtības vai sabiedrības drošības nodrošināšanai, tiek pieņemts lēmums par viņa izraidīšanu.

III. Pamatlietas fakti un prejudiciālie jautājumi

19. Faktisko kontekstu raksturo divi atšķirīgi laikposmi.

20. Pirmais ir laikposms, pirms 2019. gada 12. jūlijā Igaunijas Republika piešķīra pastāvīgā iedzīvotāja statusu ieinteresētajai personai, kas ir Krievijas valstspiederīgais un kam ir derīga pase.

21. Nav strīda par to, ka šajā laikposmā šī persona vairākkārt ir devusies uz Somijas teritoriju, kur saistībā ar to attiecīgi 2017. gada 9. februārī, 2017. gada 16. martā, 2018. gada 26. novembrī un, visbeidzot, 2019. gada 8. jūlijā pieņemti četri lēmumi par izraidīšanu uz Igauniju. Šie lēmumi tikuši pieņemti pēc tam, kad ieinteresētā persona bija izdarījusi vairākus pārkāpumus, proti, transportlīdzekļa vadīšanu stiprā alkohola reibumā, transportlīdzekļa vadīšanu bez vadītāja apliecības un, visbeidzot, ieceļošanas aizlieguma pārkāpumu. Šī persona tiek turēta aizdomās arī par zādzību atbildību pastiprinošos apstākļos, viltošanu un nepatiesas identitātes deklarēšanu.

Ņemot vērā tās noziedzīgo darbību raksturu un atkārtēšanos, kompetentās valsts iestādes uzskatīja, ka šī persona apdraud sabiedrisko kārtību un sabiedrības drošību, tādēļ trim no šiem lēmumiem tika pievienots aizliegums ieceļot Somijas teritorijā.

22. Otrais laikposms atbilst laikposmam, kad Igaunijas Republika ieinteresētajai personai piešķīra pastāvīgā iedzīvotāja statusu, kā arī ar to saistīto uzturēšanās atļauju uz pieciem gadiem, proti, no 2019. gada 12. jūlija līdz 2024. gada 12. jūlijam. Tātad šis statuss tika piešķirts, lai gan Somijas valsts šai personai jau bija noteikusi spēkā esošu ieceļošanas aizliegumu Somijā⁸.

23. Birojs 2019. gada 19. novembrī pēc tam, kad tas bija veicis vispārēju ieinteresētās personas situācijas novērtējumu – kura elementi ir ietverti Tiesas rīcībā esošajos valsts lietas materiālos –, neļāva tai brīvprātīgi atgriezties Igaunijā un pieņēma strīdīgo lēmumu⁹. No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka strīdīgajā lēmumā bija paredzēts pienākums izraidīt ieinteresēto personu uz tās izcelsmes valsti, proti, Krievijas Federāciju, un ka šis lēmums ir papildināts ar aizliegumu ieceļot visā Šengenas zonā uz četriem gadiem, ņemot vērā draudus, ko tā rada sabiedriskajai kārtībai un sabiedrības drošībai. Šis lēmums tika pieņemts, pamatojoties uz Direktīvu 2008/115, jo birojs uzskatīja, ka EP valsts teritorijā “uzturējās nelikumīgi” šīs direktīvas 3. panta 2. punkta izpratnē, jo viņš bija devies uz šo teritoriju, pārkāpjot viņam iepriekš noteiktos ieceļošanas aizliegumus. Jau uzreiz precizēšu, ka šāds lēmums, manuprāt, ir jāuzskata par “atgriešanas lēmumu” minētās direktīvas 3. panta 4. punkta izpratnē. Proti, šīs pašas direktīvas kontekstā atgriešana tās 3. panta 3. punktā ir definēta kā darbība, ar kuru trešās valsts valstspiederīgajam ir jānododas uz trešo valsti, tranzīta valsti vai jāatgriežas savā izcelsmes valstī, proti, ārpus Savienības teritorijas.

24. No valsts lietas materiāliem arī izriet, ka tajā pašā datumā, proti, 2019. gada 19. novembrī, birojs uzsāka Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu¹⁰, 25. panta 2. punktā paredzēto apspriešanās procedūru ar Igaunijas Republiku; tajā šai dalībvalstij tika lūgts paust nostāju par attiecīgās personas pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļaujas iespējamu atņemšanu. 2019. gada 9. decembrī Igaunijas Republika paziņoja, ka atļauja netiks atņemta. Šādos apstākļos birojs ir pārveidojis ieceļošanas visā Šengenas zonā aizliegumu par valsts mēroga ieceļošanas aizliegumu saskaņā ar šīs konvencijas 25. panta 2. punkta otro daļu¹¹.

25. 2020. gada 24. martā EP tika izraidīts uz Krievijas Federāciju. Viņš atkal ir devies uz Somijas teritoriju, no kurienes 2020. gada 8. augustā un 2020. gada 16. novembrī izraidīts uz Igauniju.

26. Tā kā *Helsingin hallinto-oikeus* (Helsinki Administratīvā tiesa, Somija) prasītāja celto prasību par strīdīgo lēmumu ir noraidījusi, viņš vērsās *Korkein hallinto-oikeus* (Augstākā administratīvā tiesa), lai panāktu šī sprieduma atcelšanu.

⁸ Saskaņā ar Direktīvas 2008/115 11. panta 4. punktu Igaunijas iestādēm pirms attiecīgā statusa piešķiršanas bija jāapspriežas ar Somijas iestādēm, lai ņemtu vērā to intereses.

⁹ 2018. gada 16. janvāra spriedumā E (C-240/17, EU:C:2018:8, 46. punkts) Tiesa ir nospriedusi, ka situācijā, kad trešās valsts valstspiederīgais, kuram ir vienas dalībvalsts izsniegta uzturēšanās atļauja, nelikumīgi uzturas citas dalībvalsts teritorijā, viņam ir drīzāk jāatļauj izceļot uz dalībvalsti, kas viņam ir izsniegusi uzturēšanās atļauju, nevis uzreiz jāliek atgriezties savā izcelsmes valstī, *it īpaši, ja to neprasa sabiedriskā kārtība vai valsts drošība*.

¹⁰ Konvencija, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu (1985. gada 14. jūnijs) starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku robežkontroles atcelšanu pie kopīgām robežām, kura parakstīta Šengēnā 1990. gada 19. jūnijā un stājusies spēkā 1995. gada 26. martā (OV 2000, L 239, 19. lpp.).

¹¹ Skat. arī spriedumu, 2018. gada 16. janvāris, E (C-240/17, EU:C:2018:8, 58. punkts).

27. Ņemot vērā faktisko kontekstu, kurā iekļaujas izskatāmā lieta, it īpaši pastāvīgā iedzīvotāja statusu, kas EP ir Igaunijā, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai birojam, lai pieņemtu strīdīgo lēmumu, nebija jāīsteno Direktīvā 2003/109 paredzētie pasākumi, kuri saistīti ar pastiprinātu aizsardzību pret izraidīšanu.

28. Pirmām kārtām, šī tiesa uzskata, ka Direktīvas 2003/109 3. panta 1. punkts neļauj nepārprotami noteikt, vai tāda situācija kā šajā lietā ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā. Proti, EP uzturēšanās Igaunijā ir likumīga, jo tā ir balstīta uz viņa pastāvīgā iedzīvotāja statusu, ko viņam piešķirusi šī dalībvalsts, turpretī viņa uzturēšanās Somijā nav likumīga, ņemot vērā faktu, ka viņš nav pieprasījis uzturēšanās atļauju saskaņā ar minētās direktīvas III nodaļas normām un tam ir noteikts aizliegums ieceļot šīs dalībvalsts teritorijā.

29. Otrām kārtām, šī tiesa uzskata, ka Ārvalstnieku likumā nav ietvertas tiesību normas, ar kurām būtu skaidri transponēts Direktīvas 2003/109 22. panta 3. punkts attiecībā uz tāda trešās valsts valstspiederīgā izraidīšanu no Somijas ārpus Savienības teritorijas, kuram cita dalībvalsts ir izsniegusi pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļauju. Tāpēc rodas jautājums, vai šīs direktīvas 12. panta 1. un 3. punktā un 22. panta 3. punktā nav ietverti nosacījumi un vai to saturs ir pietiekami precīzs Tiesas judikatūras izpratnē, lai trešās valsts valstspiederīgais varētu uz tiem atsaukties attiecībā pret dalībvalsti.

30. Šādos apstākļos *Korkein hallinto-oikeus* (Augstākā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Direktīva 2003/109 par to trešo valstu pilsoņu statusu, kas ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji, ir piemērojama, izraidot no Eiropas Savienības teritorijas personu, kura ir ieceļojusi dalībvalsts teritorijā laikā, kad bija spēkā pret viņu noteikts ieceļošanas aizliegums, un kuras uzturēšanās dalībvalstī tādējādi bija nelikumīga saskaņā ar valsts tiesību aktiem, un kura šajā dalībvalstī nav pieprasījusi uzturēšanās atļauju, ja šai personai citā dalībvalstī ir izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja trešo valstu valstspiederīgajiem?

Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša:

2) Vai Direktīvas 2003/109 12. panta 1. un 3. punkts un 22. panta 3. punkts attiecībā uz to saturu ir beznosacījumu un pietiekami precīzi, lai trešās valsts valstspiederīgais attiecībā pret dalībvalsti varētu uz tiem atsaukties?”

31. Rakstveida apsvērumus iesniedza Somijas valdība un Komisija.

IV. Juridiskā analīze

32. Ar pirmo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā Tiesai, vai Direktīvas 2003/109 22. panta 3. punkts, saskaņā ar kuru trešās valsts valstspiederīgajam, kam ir pastāvīgā iedzīvotāja statuss pirmajā dalībvalstī, otrajā dalībvalstī ir nodrošināta šīs direktīvas 12. pantā paredzētā pastiprinātā aizsardzība pret izraidīšanu, ir piemērojams tad, ja šis valstspiederīgais ir devies uz pēdējās minētās dalībvalsts teritoriju, neievērojot ieceļošanas aizliegumu, kas attiecībā uz viņu noteikts sabiedriskās kārtības un sabiedrības drošības apsvērumu dēļ.

33. Pirms sākt Direktīvas 2003/109 22. panta 3. punkta pirmās daļas noteikumu un minētās direktīvas III nodaļas, kurā ir iekļauts šis pants, struktūras un mērķu analīze, vispirms jānoskaidro Direktīvas 2008/115 un Direktīvas 2003/109 attiecīgās piemērošanas jomas.

A. Direktīvas 2008/115 un Direktīvas 2003/109 attiecīgās piemērošanas jomas

34. Gan no Direktīvas 2008/115 1. panta nosaukuma, gan no tā formulējuma izriet, ka direktīvā ir noteikti kopīgi standarti un procedūras, kas katrai dalībvalstij ir jāpiemēro nelikumīgi uzturošos trešo valstu valstspiederīgo atgriešanai.

35. Tādējādi no šīs direktīvas 2. panta 1. punkta nepārprotami izriet, ka tā attiecas uz “trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā”¹².

36. Jēdziens “nelikumīga uzturēšanās” Direktīvas 2008/115 3. panta 2. punktā ir definēts kā “tāda trešās valsts valstspiederīgā atrašanās dalībvalsts teritorijā, kurš neatbilst vai vairs neatbilst ieeļošanas nosacījumiem, kas noteikti [Regulas Nr. 562/2006¹³] 5. pantā, vai arī citiem ieeļošanas, uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās nosacījumiem šajā dalībvalstī”. Tā kā trešās valsts valstspiederīgais, kurš dodas uz dalībvalsts teritoriju, neievērojot viņam noteikto aizliegumu ieeļot šajā teritorijā, tiešām atrodas šīs valsts teritorijā, šī apstākļa dēļ vien viņš tajā uzturas nelikumīgi šīs direktīvas 3. panta 2. punkta izpratnē un ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā atbilstoši tās 2. pantam¹⁴. Direktīvas 2008/115 6. pants tāpat paredz standartus un procedūras, kas piemērojamas “atgriešanas lēmumam”, saskaņā ar kuru trešās valsts valstspiederīgajam – vai nu brīvprātīgi ievērojot atgriešanās pienākumu, vai piespiedu kārtā – ir jānododas tostarp uz savu izcelsmes valsti¹⁵. Šīs direktīvas 6. panta 2. punktā ir paredzētas īpašas tiesību normas, kas piemērojamas trešās valsts valstspiederīgajam, kuram ir derīga citas dalībvalsts izsniegta uzturēšanās atļauja vai cita atļauja, kas dod tam tiesības tur uzturēties.

37. Tomēr no Direktīvas 2008/115 4. panta 2. punkta izriet, ka tā “neierobežo tādus noteikumus, kas varētu būt labvēlīgāki trešās valsts valstspiederīgajiem, kuri noteikti Kopienas tiesību aktos imigrācijas un patvēruma jomā”. Proti, kā atgādinājusi Tiesa, šīs direktīvas mērķis nav pilnībā saskaņot dalībvalstu tiesību normas par ārvalstnieku uzturēšanos¹⁶.

38. Šajā ziņā nav nekādu šaubu, ka tiesību normas, kas izklāstītas Direktīvā 2003/109, ietilpst šajā *acquis*, un tajās ir paredzēti labvēlīgāki noteikumi trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir pastāvīgie iedzīvotāji, piešķirot viņiem pastiprinātu aizsardzību pret izraidīšanu, kā arī nodrošinot atpakaļuzņemšanas procedūru starp dalībvalstīm noteiktos mobilitātes gadījumos Savienībā. Kā Komisija uzsver Rokasgrāmatā atgriešanas jautājumos, šī direktīva ir *lex specialis*, “[kas] jāpiemēro vispirms tajos gadījumos, uz kuriem attiecas iepriekš [minētā direktīva]”¹⁷.

¹² Lai gan Direktīvas 2008/115 2. panta 2. punktā ir uzskaitīti iemesli, kuru dēļ dalībvalstis var nolemt izslēgt no šīs direktīvas piemērošanas jomas trešās valsts valstspiederīgo, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, ir jākonstatē, ka šo iemeslu vidū nav minēta citā dalībvalstī derīgas uzturēšanās atļaujas esamība.

¹³ Skat. šo secinājumu 7. zemsvītras piezīmi.

¹⁴ Skat. spriedumu, 2016. gada 7. jūnijs, *Affum* (C-47/15, EU:C:2016:408, 48. punkts).

¹⁵ Skat. Direktīvas 2008/115 3. panta 3. un 4. punktu.

¹⁶ Skat. spriedumu, 2018. gada 8. maijs, K.A. u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā) (C-82/16, EU:C:2018:308, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

¹⁷ Skat. 5.8. punktu šajā Rokasgrāmatā atgriešanas jautājumos, kas ietverta pielikumā Komisijas Ieteikumam (ES) 2017/2338 (2017. gada 16. novembris), ar kuru izveido kopīgu “Rokasgrāmatu atgriešanas jautājumos” dalībvalstu kompetentajām iestādēm izmantošanai ar atgriešanu saistītu uzdevumu veikšanā (OV 2017, L 339, 83. lpp.). Kā izriet no minētā ieteikuma 2. punkta, šī rokasgrāmata ir galvenais atsaucis dokuments dalībvalstu iestādēm, kuru kompetencē ir veikt ar to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu saistītus uzdevumus, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi.

39. Direktīvas 2003/109 piemērošanas joma ir definēta tās 3. panta 1. punktā, kurā noteikts, ka tā “attiecas uz trešo valstu pilsoņiem, kas likumīgi dzīvo dalībvalsts teritorijā”. Kamēr trešās valsts valstspiederīgajam ir pastāvīgā iedzīvotāja statuss dalībvalstī, ko turklāt apliecina ar to saistītā uzturēšanās atļauja, un šis statuss formāli nav atsaukts, tas likumīgi dzīvo dalībvalsts teritorijā. Šajā gadījumā EP ietilpst minētās direktīvas piemērošanas jomā, un tādēļ viņam Igaunijā ir jābūt tiesībām, kuras saistītas ar viņa pastāvīgā iedzīvotāja statusu un kuras ir uzskaitītas minētās direktīvas II nodaļā, un to vidū ir tiesības uz pastiprinātu aizsardzību pret izraidīšanu, kas paredzēta tās 12. pantā¹⁸.

40. Savukārt, runājot par šī valstspiederīgā uzturēšanās nosacījumiem citās dalībvalstīs, kuras nav dalībvalsts, kas viņam piešķirusi minēto statusu, tie ir minēti Direktīvas 2003/109 III nodaļā. Tomēr neviens no šiem nosacījumiem neattiecas uz aplūkojamo situāciju, kurā trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir pirmās dalībvalsts pastāvīgais iedzīvotājs, nav atvasināto uzturēšanās tiesību dalībvalstī, uz kuras teritoriju viņš dodas, neievērojot ieceļošanas aizliegumu, kas attiecībā uz viņu noteikts sabiedriskās kārtības un sabiedrības drošības apsvērumu dēļ.

41. Šis vērtējums ir balstīts gan uz Direktīvas 2003/109 22. panta 3. punkta pirmās daļas gramatisko pārbaudi, gan uz šīs direktīvas sistēmisko, kontekstuālo un teleoloģisko vērtējumu.

B. Direktīvas 2003/109 22. panta 3. punkta pirmās daļas noteikumi

42. Direktīvas 2003/109 22. panta 3. punkta pirmajā daļā ir noteikts princips – “kamēr *trešās valsts pilsonis* [¹⁹] nav saņēmis pastāvīgā iedzīvotāja statusu un neskarot atpakaļuzņemšanas pienākumu, kas minēts 2. punktā [²⁰], otrā dalībvalsts var pieņemt lēmumu izraidīt trešās valsts pilsoni no Savienības teritorijas saskaņā ar 12. pantā minētajām garantijām, pamatojoties uz nopietniem sabiedriskās kārtības vai sabiedrības drošības apsvērumiem”.

43. Saikļa “kamēr” lietojums frāzē “kamēr trešās valsts pilsonis nav saņēmis pastāvīgā iedzīvotāja statusu” neļauj precīzi noteikt Direktīvas 2003/109 22. panta 3. punkta pirmās daļas piemērošanas jomu personām.

44. Ir taisnība, ka šī frāze liecina par Savienības likumdevēja skaidru nodomu izslēgt no šīs tiesību normas piemērošanas jomas trešās valsts valstspiederīgo, kuram ir pastāvīgā iedzīvotāja statuss pirmajā dalībvalstī un kurš šo statusu iegūst otrajā dalībvalstī²¹. Tomēr minētā frāze neļauj noteikt brīdi, no kura šis valstspiederīgais var saņemt šo aizsardzību šīs citas dalībvalsts teritorijā: vai pietiek ar to, ka viņš ir pastāvīgais iedzīvotājs pirmajā dalībvalstī – neatkarīgi no tā uzturēšanās ilguma un kārtības šajā citā dalībvalstī –, vai tomēr ir nepieciešams, lai viņš tajā būtu iesniedzis uzturēšanās atļaujas pieteikumu vai lai viņš būtu saņēmis šādu atļauju?

¹⁸ Skat. arī Direktīvas 2003/109 16. apsvērumu.

¹⁹ Mans izcēlums. Šīs tiesību normas franču valodas versijā ir lietots jēdziens “résident de pays tiers”, savukārt minētās direktīvas 22. panta 1. punktā ir atsauce uz “ressortissant d'un pays tiers”. Citās valodu versijās katrā no šiem diviem punktiem ir izmantots viens un tas pats jēdziens, piemēram, spāņu valodā (“el nacional de un tercer país”), vācu valodā (“Drittstaatsangehörige”), angļu valodā (“the third-country national”), itāļu valodā (“il cittadino di un paese terzo”) vai arī slovēņu valodā (“državljan tretje države”).

²⁰ Komisija 2011. gada 28. septembra Ziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei par [Direktīvas 2003/109] piemērošanu (COM(2011) 585, galīgā redakcija) ir uzsvērusi, ka “saskaņā ar Direktīvu [2008/115] ir ietekmēti 22. panta 2. un 3. punkta noteikumi, jo atbilstoši šīs direktīvas 6. pantam trešo valstu pilsoņiem, kuri nelikumīgi uzturas kādas dalībvalsts teritorijā un kuriem ir derīga citas dalībvalsts izsniegta uzturēšanās atļauja, lūdz nekavējoties doties uz šīs dalībvalsts teritoriju. Dalībvalsts var pieņemt atgriešanas lēmumu tikai tad, ja attiecīgais trešās valsts pilsonis nepilda šo lūgumu” (3.9. punkts).

²¹ Viņš izmanto ar pastāvīgā iedzīvotāja statusu saistīto aizsardzību, kas paredzēta Direktīvas 2003/109 12. pantā.

45. Uzskatu, ka šīs direktīvas 22. panta 3. punkta pirmās daļas piemērošanas joma personām ir jāinterpretē arī šādā nozīmē.

46. Pirmkārt, šīs tiesību normas tekstā Savienības likumdevējs atsaucas uz “otrās dalībvalsts” pienākumiem. Direktīvas 2003/109 2. panta d) punktā šis jēdziens ir definēts kā tāds, kas attiecas uz “jebkur[u] dalībvalst[i], kas nav dalībvalsts, kura pirmo reizi piešķirusi pastāvīgā iedzīvotāja statusu trešās valsts pilsonim un kurā *pastāvīgais iedzīvotājs izmanto savas uzturēšanās tiesības*”²². Īstenības izteiksmes tagadnes (“izmanto”), nevis vēlējuma izteiksmes (“izmantotu”) lietojums liecina par to, ka trešās valsts valstspiederīgajam patlaban ir jāizmanto savas atvasinātās uzturēšanās tiesības otrajā dalībvalstī. Tomēr, kā liecina šīs direktīvas 14. panta 1. punkts un 21. apsvērumš, šo uzturēšanās tiesību izmantošana nozīmē, ka šis valstspiederīgais atbilst minētās direktīvas III nodaļā paredzētajiem nosacījumiem²³.

47. Otrkārt, no Direktīvas 2003/109 22. panta 3. punkta pirmās daļas formulējuma izriet, ka “lēmum[s] izraidīt” trešās valsts valstspiederīgo no “Savienības teritorijas” ir jāpieņem “saskaņā ar [šīs direktīvas] 12. pantā minētajām garantijām, pamatojoties uz nopietniem sabiedriskās kārtības vai sabiedrības drošības apsvērumiem”. Tas nozīmē, ka šis valstspiederīgais var tikt izraidīts tikai tad, ja viņš rada faktiskus un pietiekami nopietnus draudus sabiedriskajai kārtībai vai sabiedrības drošībai, ka lēmumu par izraidīšanu nedrīkst balstīt uz ekonomiskiem apsvērumiem un ka pirms šāda lēmuma pieņemšanas otrās dalībvalsts kompetentajām iestādēm ir jāņem vērā viņa uzturēšanās ilgums valsts teritorijā, vecums, izraidīšanas sekas, kas rastos viņam un viņa ģimenes locekļiem, kā arī viņa saikne ar mītnes valsti vai saiknes trūkums ar izcelsmes valsti²⁴. Līdz ar to šāda ievērojami pastiprināta aizsardzības līmeņa pret izraidīšanu piešķiršana ir balstīta uz objektīvu pamatojumu, kas saistīts ar pastāvīgā iedzīvotāja integrācijas pakāpi attiecīgajā pirmajā dalībvalstī atbilstoši viņa pastāvīgā iedzīvotāja statusam (Direktīvas 2003/109 12. pants), bet otrajā dalībvalstī – atbilstoši atvasināto uzturēšanās tiesību, kuras tam izriet no viņa statusa, izmantošanai (šīs direktīvas 22. pants). Tādējādi šāda aizsardzība nevar būt pamatota attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kas ir pastāvīgais iedzīvotājs un kam nav šādu atvasināto uzturēšanās tiesību dalībvalstī, uz kuras teritoriju viņš dodas, jo viņam ir noteikts ieeļošanas aizliegums sabiedriskās kārtības un sabiedrības drošības apsvērumu dēļ.

48. Šādu interpretāciju apstiprina Direktīvas 2003/109 III nodaļā izklāstīto tiesību normu sistēma un mērķis.

C. Direktīvas 2003/109 III nodaļas sistēma un mērķis

49. Kā liecina Direktīvas 2003/109 III nodaļas nosaukums, tās mērķis ir paredzēt nosacījumus, ar kādiem trešās valsts valstspiederīgais, kam ir pastāvīgā iedzīvotāja statuss, var izmantot uzturēšanās tiesības dalībvalstīs, kuras nav dalībvalsts, kas viņam piešķirusi šo statusu, lai sekmētu iekšējā tirgus kā zonas, kurā nodrošināta personu brīva pārvietošanās, efektīvu

²² Mans izcēlums.

²³ Skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *Stadt Frankfurt am Main* un *Stadt Offenbach am Main* (Uzturēšanās atļaujas atjaunošana otrajā dalībvalstī) (C-829/21 un C-129/22, EU:C:2023:244, 40. un 41. punkts), kā arī spriedumu, 2023. gada 29. jūnijs, *Stadt Frankfurt am Main* un *Stadt Offenbach am Main* (Uzturēšanās atļaujas atjaunošana otrajā dalībvalstī) (C-829/21 un C-129/22, EU:C:2023:525, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).

²⁴ Skat. spriedumu, 2023. gada 9. februāris, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* u.c. (Darba ņēmēja, kas ir Turcijas pilsonis, uzturēšanās tiesību atņemšana) (C-402/21, EU:C:2023:77, 71. punkts un tajā minētā judikatūra).

sasniegšanu²⁵. Tajā paredzēta pakāpeniska sistēma attiecībā uz šī valstspiederīgā tiesībām citās dalībvalstīs, kura var radīt pastāvīgas uzturēšanās tiesības, piešķirot minēto statusu kādā no šīm valstīm.

50. Tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus²⁶, kas piešķirtas otrajā dalībvalstī, ir tiesības, kas atvasinātas no pastāvīgā iedzīvotāja statusa, kurš iegūts pirmajā dalībvalstī. Tādējādi tieši tā iemesla dēļ, ka pirmā dalībvalsts ir piešķirusi ieinteresētajai personai šādu statusu saskaņā ar Direktīvas 2003/109 4. pantu, otrā dalībvalsts var īstenot šīs atvasinātās uzturēšanās tiesības, izsniedzot tai uzturēšanās atļauju atbilstoši šīs direktīvas 14. panta 1. punktam²⁷. Šajā nolūkā pastāvīgajam iedzīvotājam ir jāiesniedz pieteikums, kā noteikts minētās direktīvas 15. pantā, un jāatbilst nosacījumiem, kuri izklāstīti šīs pašas direktīvas 16.–19. pantā. Viens no šiem nosacījumiem ir nosacījums neradīt draudus sabiedriskajai kārtībai vai sabiedrības drošībai²⁸. Ja Direktīvas 2003/109 20. pantā ir noteiktas procesuālās garantijas, kas jāsniedz pastāvīgajam iedzīvotājam gadījumā, ja tā uzturēšanās atļaujas pieteikums tiktu noraidīts, tad šīs direktīvas 21. pantā savukārt paredzēta attieksme, kāda viņam jānodrošina šajā otrajā dalībvalstī gadījumā, ja viņam šī atļauja tiktu piešķirta.

51. Tieši šo tiesību normu loģiskajā turpinājumā nepārprotami iekļaujas Direktīvas 2003/109 22. pants “Uzturēšanās atļaujas atsaukšana un atpakaļuzņemšanas pienākums”. Ziņojumā par šīs direktīvas piemērošanu Komisija norāda, ka šajā pantā ir izklāstīti nosacījumi, ar kādiem otrā dalībvalsts var pieņemt lēmumu par tāda pastāvīgā iedzīvotāja izraidīšanu, kuram piešķirta uzturēšanās atļauja šajā dalībvalstī, bet kurš vēl nav saņēmis pastāvīgā iedzīvotāja statusu²⁹, kas paredzēts minētās direktīvas 23. pantā.

52. Tātad Direktīvas 2003/109 22. pants acīmredzami attiecas uz pastāvīgo iedzīvotāju, kurš iesaistījies īstenā integrācijas procesā otrajā dalībvalstī, izmantojot atvasinātās uzturēšanās tiesības, kādas tam izriet no viņa statusa. Turklāt šī panta 3. punkta mērķis ir nodrošināt šo uzturēšanās tiesību efektivitāti, pieprasot otrajai dalībvalstij, lai tā piešķirtu šim iedzīvotājam pastiprinātu aizsardzību pret izraidīšanu gadījumā, ja viņš radītu draudus sabiedriskajai kārtībai un sabiedrības drošībai, proti, līdzīgi kā aizsardzību, ko tas izmanto saskaņā ar savu statusu pirmajā dalībvalstī.

53. Tomēr tādā situācijā kā pamatlietā aplūkojamā trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir pastāvīgais iedzīvotājs, nav tiesību ieceļot attiecīgajā dalībvalstī viņam noteiktā ieceļošanas aizlieguma tiesisko sekū dēļ. *A fortiori* viņš nevar saņemt atvasinātu uzturēšanās atļauju šajā dalībvalstī draudu dēļ, kurus viņš rada sabiedriskajai kārtībai un sabiedrības drošībai, un tas tā ir saskaņā ar Direktīvas 2003/109 17. pantu. Šādos apstākļos uzskatu, ka viņš nevar izmantot ievērojami pastiprināto aizsardzības līmeni pret izraidīšanu, kas paredzēts šīs direktīvas 22. panta 3. punktā.

²⁵ Skat. šīs direktīvas 18. apsvērumu.

²⁶ Skat. Direktīvas 2003/109 14. panta 1. punktu.

²⁷ Skat. manus secinājumus apvienotajās lietās *Stadt Frankfurt am Main* un *Stadt Offenbach am Main* (Uzturēšanās atļaujas atjaunošana otrajā dalībvalstī) (C-829/21 un C-129/22, EU:C:2023:244, 40. un 41. punkts), kā arī spriedumu, 2023. gada 29. jūnijs, *Stadt Frankfurt am Main* un *Stadt Offenbach am Main* (Uzturēšanās atļaujas atjaunošana otrajā dalībvalstī) (C-829/21 un C-129/22, EU:C:2023:525, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).

²⁸ Kā Savienības likumdevējs uzsvēris Direktīvas 2003/109 21. apsvērumā, dalībvalstij, kurā pastāvīgais iedzīvotājs nodomājis īstenot uzturēšanās tiesības, ir jāspēj pārbaudīt, vai attiecīgā persona atbilst nosacījumiem par dzīvošanu tās teritorijā un vai tā neapdraud sabiedrisko kārtību, sabiedrības drošību vai sabiedrības veselību.

²⁹ Skat. šo secinājumu 20. zemsvītras piezīmē minēto ziņojumu, 3.9. punkts.

54. Šāda interpretācija, manuprāt, atbilst Direktīvas 2003/109 mērķim. Proti, kā izriet no šīs direktīvas 4., 6. un 12. apsvēruma, pastāvīgā iedzīvotāja statusam būtu jābūt īstam instrumentam integrācijai sabiedrībā, kurā trešās valsts valstspiederīgais dzīvo, jo šī integrācija turklāt ir ekonomiskās un sociālās kohēzijas – Savienības pamatmērķa – būtisks elements³⁰. Papildus tam atgādināšu, ka saskaņā ar minētās direktīvas 18. apsvērumu uzturēšanās tiesībām, kuras ir pastāvīgajam iedzīvotājam dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kura tam ir piešķirusi viņa statusu, ir jāsekmē iekšējā tirgus kā zonas, kurā nodrošināta personu brīva pārvietošanās, efektīva sasniegšana.

55. Tomēr ir acīmredzams, ka pamatlietā aplūkojamajā situācijā tas, ka Igaunijas iestādes ieinteresētajai personai ir piešķirušas pastāvīgā iedzīvotāja statusu, nevar ļaut šai personai attiecībā pret Somijas iestādēm atsaukties uz šīs direktīvas 22. panta 3. punktā paredzēto ievērojami pastiprināto aizsardzības līmeni pret izraidīšanu, pat ja viņš ir devies uz Somijas teritoriju, acīmredzami neievērojot ieceļošanas aizliegumu, kas viņam noteikts sabiedriskās kārtības un sabiedrības drošības apsvērumu dēļ, un tādēļ viņam nav tiesību uzturēties šajā dalībvalstī. Ja tas tā būtu, pirmkārt, netiktu ievērota ar Direktīvu 2003/109 izveidotā sistēma, saskaņā ar kuru trešās valsts valstspiederīgajam ir tiesības un priekšrocības, kas ir atkarīgas no viņa integrācijas gan pirmās, gan otrās dalībvalsts sabiedrībā, un, otrkārt, netiktu ievērotas tiesiskās sekas, kādas ir dalībvalsts pieņemtajiem ieceļošanas aizlieguma lēmumiem.

56. Ņemot vērā visus šos apstākļus, uzskatu, ka Direktīvas 2003/109 22. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nav piemērojams trešās valsts valstspiederīgajam, kam, lai gan viņam ir pastāvīgā iedzīvotāja statuss pirmajā dalībvalstī, nav uzturēšanās tiesību dalībvalstī, uz kuras teritoriju viņš dodas, neievērojot ieceļošanas aizliegumu, kas attiecībā uz viņu noteikts sabiedriskās kārtības un sabiedrības drošības apsvērumu dēļ.

57. Šis valstspiederīgais saglabā iespēju izmantot savas tiesības, kādas tam izriet no viņa pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļaujas, un vēlāk doties uz pirmās dalībvalsts teritoriju.

58. Dalībvalstij, kuras teritorijā atrodas minētais valstspiederīgais, ir jāpiemēro atgriešanas procedūra, kas paredzēta Direktīvā 2008/115, it īpaši tās 6. panta 2. punktā.

59. Proti, atgādināšu, ka šīs direktīvas 6. panta mērķis ir noteikt standartus un procedūru, kuri piemērojami atgriešanas lēmumiem attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kas nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā. Minētās direktīvas 6. panta 2. punkts attiecas uz īpašu situāciju, kurā šim valstspiederīgajam ir derīga citas dalībvalsts izsniegta uzturēšanās atļauja vai cita atļauja, kas dod tam tiesības tur uzturēties. Saskaņā ar šo tiesību normu dalībvalstij, kuras teritorijā šis valstspiederīgais uzturas nelikumīgi, ir jāpieņem atgriešanas lēmums tikai tad, ja ieinteresētā persona atsakās nekavējoties doties uz dalībvalsti, kas izsniegusi uzturēšanās atļauju, vai ja tās tūlītēja izceļošana ir vajadzīga sabiedriskās kārtības vai valsts drošības nodrošināšanai³¹.

³⁰ No Direktīvas 2003/109 22. apsvēruma izriet, ka Savienības likumdevējs, lai garantētu šo atvasināto uzturēšanās tiesību efektivitāti, pieprasa, lai otrā dalībvalsts garantētu pastāvīgajiem iedzīvotājiem tādu pašu attieksmi, kādu tie saņem pirmajā dalībvalstī. Skat. arī spriedumu, 2015. gada 4. jūnijs, P un S (C-579/13, EU:C:2015:369, 46. punkts un tajā minētā judikatūra).

³¹ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 16. janvāris, E (C-240/17, EU:C:2018:8, 45. punkts), un rīkojumu, 2023. gada 26. aprīlis, *Migrationsverket* (C-629/22, EU:C:2023:365, 20., 22. un 33. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

V. Secinājumi

60. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, iesaku Tiesai uz *Korkein hallinto-oikeus* (Augstākā administratīvā tiesa, Somija) uzdoto pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Padomes Direktīvas 2003/109/EK (2003. gada 25. novembris) par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 11. maija Direktīvu 2011/51/ES, 22. panta 3. punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

- tas nav piemērojams trešās valsts valstspiederīgajam, kam, lai gan viņam ir pastāvīgā iedzīvotāja statuss pirmajā dalībvalstī, nav uzturēšanās tiesību dalībvalstī, uz kuras teritoriju viņš dodas, neievērojot ieeļošanas aizliegumu, kas attiecībā uz viņu noteikts sabiedriskās kārtības un sabiedrības drošības apsvērumu dēļ;
- šis valstspiederīgais saglabā iespēju izmantot savas tiesības, kādas tam izriet no viņa pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļaujas, un vēlāk doties uz pirmās dalībvalsts teritoriju.